

IN MEMORIAM Актрисата Белка Белева почина на 85 години

На 22 декември ни напусна Белка Белева – актрисата, която чрез есперанто беше любимка на театралната публика в цял свят.

Родена на 29 януари 1927 г., тя заедно със съпруга си Анани Анев изучава международния език през 1957 г. и започва да се изявява на есперантска сцена чрез Българския есперантски театър. В последните десетилетия именно тя е моторът на театъра, който ежегодно гастролира по време на международни и национални есперантски конгреси и други значими събития. Някои от най-интересните изяви са отбелязани в автобиографичната ѝ книга "Teatro sen lingva bariero" (Театър без езикова бариера). Освен в трупата на БЕТ, Белева има изяви пред многонационална публика от 1957 до 1969 г. и чрез Международния художествен театър (Internacia Arta Teatro), ръководен от Сърджан Флего (Srdjan Flego).

Заедно със съпруга си Анани Анев, починал през 1992 г., тя прави театрален дует под името "ААВВ", който също подготвя десетки спектакли за интернационална публика.

За незрящата аудитория Белева дълги години чете списание "Bulgara Esperantisto" и много други аудио издания. Едни от най-запомнящите се художествени произведения, звучащи с нейния глас, са "Престъпление и наказание" на Достоевски, "Мостът на Дрина" на Иво Андрич, "Джейн Еър" на Шарлот Бронте, "Пармският манастир" на Стендал и още много други.

Освен като актриса, в есперантските среди тя е популярна и като дългогодишен председател на Женската комисия на Световния есперантски съюз (UEA) и активист на софийското есперантско движение.

Заради многостранната си дейност Белка Белева беше избрана за почетен член на UEA (1996 г.) и на Българския есперантски съюз.

На театрално майсторство Белка Белева започва да се учи при проф. Кръстьо Мирски в Държавната театрална школа към Народния театър в София през 1945 г. От нейния випуск са актьори като Апостол Карамитев, Славка Славова, Милка Янакиева, Кирил Янев и много други любимци на публиката. След години натрупан опит Б. Белева също става преподавател и обучава студенти като доцент в НАТФИЗ.

Поклон пред паметта ѝ!

В СТУДИОТО ЗА ЗВУКОЗАПИС НА ССБ Година юбилейна

Изминалата 2012 г. премина под знака на 50-годишния юбилей на говорещата книга. Време на трудности и много успехи в усилията на хората, посветили се на благородната идея слепите да могат да четат. В началото беше записът върху магнитна лента, премина се през касетите, за да стигнем до новите цифрови записи върху CD. Всеки етап носи нови възможности за нашите читатели да се докоснат до световното и национално литературно богатство. В годините са записани над 6 000 заглавия с продължителност повече от 80 000 часа. За периода, в който функционира обновеното студио за звукозапис (от 2003 г.), са записани около 1 100 нови заглавия с продължителност 12 639

часа и са възстановени 1 200 заглавия с продължителност 14 621 часа. В същия период са издадени и 72 CD с говорещи списания с продължителност над 1 500 часа в тираж над 10 000 бр. На читателите ни се предлагат различни форми на абонамент или избор на книги. За учениците бяха издадени две поредици – за ученици до IV и до XII клас.

През 2012 г. бяха записани 140 нови заглавия с продължителност 1 780 часа върху 74 CD, а за абонатите на говорещи списания са записани 260 часа в тираж 1 920 CD. Възстановените заглавия са 180 с продължителност 2 026 часа. На читателите са предоставени над 6 000 CD с книги и списания. Предлагаме на вашето внимание каталозите с възстановените и новозаписаните заглавия през 2012 г.

Стоян ВАСЕВ

КАТАЛОГ на записаните НОВИ заглавия през 2012 г.

Диск, Автор, Заглавие, Часа

- N462F, Гоудж, Айлин, Благословени лъжи - част I, 11
- N462F, Гоудж, Айлин, Благословени лъжи - част II, 12
- N463F, Томова, Веселина, БГ афери - Алексей Петров и останалите, 10
- N463F, Петрова, Кристи, Царете на контрабандата, 15
- N464F, Томова, Веселина, Бандитска Варна, 19
- N464F, Троянска, Невяна, ТИМ - отборът, който превзе България, 5
- N465F, Шелдън, Сидни, Тънки сметки, 8
- N465F, Робъртс, Нора, Танцът на боговете, 12
- N466F, Пиърс, Лесли, Ели, 27
- N467F, Нанев, Христо, Прорицания - Свръхфеноменът Слава Севрюкова, 11
- N467F, Москов, Николай, Най-добрите български лечители, 7
- N467F, Стефанов, Огнян, Кома, 9
- N468F, Грегъри, Филипа, Наследството на Болейн - начало, 2
- N468F, Грегъри, Филипа, Другата Болейн, 24
- N469F, Грегъри, Филипа, Наследството на Болейн - край, 14
- N469F, Грегъри, Филипа, Шутът на кралицата - начало, 10
- N470F, Грегъри, Филипа, Шутът на кралицата - край, 10
- N470F, Грегъри, Филипа, Другата кралица, 15
- N471F, Коен, Леа, Пианото, 6
- N471F, Хартфорд, Тим, Историк под прикритие, 11
- N471F, Данаилов, Георги, Зимникът на рая, 7
- N472F, Стоянов, Захари, Записки по българските въстания - том II начало, 10
- N472F, Стоянов, Захари, Записки по българските въстания - том I, 15
- N473F, Ралчевски, Мартин, Безкрайна нощ, 12
- N473F, Стоянов, Захари, Записки по българските въстания - том III, 11
- N473F, Стоянов, Захари, Записки по българските въстания - том II край, 1
- N474F, Гришъм, Джон, Да играеш за пица, 10
- N474F, Акунин, Борис, Целият свят е театър, 15
- N475F, Акунин, Борис, "Сокол" и "Лястовица", 18

N475F, Никифоров, Галин, Къщата на клоуните, 5
N476F, Иванова, Румяна, На път с отворени очи, 8
N476F, Делински, Барбара, Да флиртуваш с Пит, 14
N477F, Фалконър, Колин, Моята прекрасна шпионка, 11
N477F, Фалконър, Колин, Анастасия, 13
N478F, Никифоров, Галин, Лятото на неудачниците, 5
N478F, Коен, Леа, □ Сбогом, Брюксел, 10
N478F, Бакалов, Иван, В сянката на Борисов, 10
N479F, Винченци, Пени, Ангели няма - начало, 25
N480F, Винченци, Пени, Нещо опасно - начало, 20
N480F, Винченци, Пени, Ангели няма - край, 6
N481F, Винченци, Пени, Нещо опасно - край, 12
N481F, Сборник, Любовта от Сътворението до XXI век, 14
N482F, Лъвджой, Уйлям, Натиснете ENTER, ако смеете, 16
N482F, Сборник фантастични истории, Образът на смъртта, 6
N483F, Конъли, Майкъл, Черното ехо, 17
N483F, Харди, Майкъл, Петият етаж, 8
N484F, Форсайт, Фредерик, Кобрата, 13
N484F, Лоуел, Елизабет, Неподходящ заложник, 13
N485F, Филипова, Людмила, Червено злато, 10
N485F, Балдачи, Дейвид, Дяволският квадрат, 15
N486F, Линдзи, Джоана, Дивият рай, 14
N486F, Кашоги, Сахер, Забрави децата си, 11
N487F, Ричи, Нино, Стъклена къща, 15
N487F, Лейтън, Мейди, Филип, 5
N487F, Уолър, Робърт Джеймс, Мостовете на Медисън, 4
N488F, Тошев, Тошо, Лъжата – кн. III - Бойко, Георги и разни негодници, 12
N488F, Каслър, Клайв, Преследването, 13
N489F, Грипандо, Джеймс, Последна поръчка, 11
N489F, Грипандо, Джеймс, Извън подозрение, 15
N490F, Мелтън, Марлиз, В тъмнината, 10
N490F, Кънингам, Майкъл, Дом на края на света, 14
N491F, Хартнес, Дебора, Аз, вещицата, 28
N492F, Адлър, Елизабет, Изплъзващи се образи, 16
N492F, Джонсън, Сюзън, Френска целувка, 9
N493F, Морел, Дейвид, Ловци на време, 10
N493F, Сборник, Английски фантастични разкази, 10
N494F, Лянкъ, Ян, Да служим на народа, 4
N494F, Мерсие, Паскал, Нощен влак за Лисабон, 17
N495F, Поази, Анри, Войната се завръща, 4
N495F, Гергов, Георги, Правата на хората с увреждания, 3
N495F, Филипова, Людмила, Аномалия, 17
N495F, Янев, Иван, Епитафия за една преданост, 2
N496F, Стийл, Даниел, Без драскотина, 14
N496F, Кейн, Том, □ Оцеляващият, 12
N497F, Фрийти, Барбара, Безмълвно, 16
N497F, Робъртс, Нора, Горчиво небе - начало, 9
N498F, Робъртс, Нора, Горчиво небе - край, 7
N498F, Стийл, Даниел, Семейен албум, 18
N499F, Ларшон, Стик, Мъжете, които мразеха жените, 23
N500F, Сборник, Среща с Медуза, 14
N500F, Драматизации, Приказки, 2
N501F, Фойхтвангер, Лион, Лисици в лозето, 27

N502F, Борсаие, Кристоф, Карлос Кастанеда - Истината за лъжата, 8
N502F, Мортенсън, Грег и Релин, Дейвид Оливър, Три чаши чай, 16
N503F, Кларк, Мери Хигинс, Преди да кажа сбогом, 10
N503F, Фиорато, Марина, Стъклярят от Мурано, 13
N504F, Кери, Питър, Оскар и Лусинда, 31
N505F, Сепулведа, Луис, Лампата на Аладин, 4
N505F, Лъдълъм, Роберт, Стратегията "Банкрофт", 19
N506F, Бовоар, Симон дьо, Мандарините, 28
N507F, Ескивел, Лаурел, Законът на любовта, 7
N507F, Мерсие, Паскал, Леа, 11
N507F, Паркър, Робърт Б., Професионалистът, 7
N508F, Желев, Владимир, Есперантското движение сред неவிждащите хора в България - II издание, 2
N508F, Станев, Емилиян, *Stelisto de persicoj*, 3
N508F, Модест, Юлиян, *Vela sonjo*, 7
N509F, Шафак, Елиф, Чест, 14
N509F, Шафак, Елиф, Любов, 12
N510F, Шах, Саира, Дъщерята на разказвача, 9
N510F, Кларк, Мери Джейн, Милостта е престъпление, 7
N510F, Уайлд, Оскар, Портретът на Дориан Грей, 9
N511F, Йорданова, Лозинка, От раждането до годеща, 3
N511F, Димитров, Божидар, Истинската история на Балканската война, 2
N511F, Кашоги, Сахер, Мираж, 19
N512F, Уайлд, Оскар, Приказки, 3
N512F, Дженкинс, Ейми, Меден месец, 11
N512F, Джоунс, Кели, Изгубената мадона, 10
N513F, Филдинг, Джой, Пътят "Лудата река", 13
N513F, Шамзи, Камила, Изпепелени сенки, 11
N514F, Гоудж, Айлин, Махалото на съдбата, 21
N514F, Бах, Ричард, Живот под хипноза, 4
N515F, Браун, Сандра, Лятна буря, 9
N515F, Гунел, Лоран, Човекът, който искаше да бъде щастлив, 4
N515F, Саид, Курбан, Али и Нино, 11
N516F, Спаркс, Никълъс, Талисманът, 11
N516F, Пиърсън, Алисън, Скъпа, няма не мога, 14
N517F, Стюарт, Едуард, В богатство и бедност, 20
N517F, Делински, Барбара, Нужни са двама, 5
N518F, Картър, Крис, Хамелеонът се завръща, 13
N518F, Лъптън, Розамънд, Сестра, 14
N519F, Ъънг, Уилям Пол, Колибата, 9
N519F, Никълс, Дейвид, Винаги в същия ден, 15
N520F, Стийл, Даниел, Парижки роман - начало, 10
N520F, Савидж, Алън, Последният манджурски воин, 15
N521F, Стийл, Даниел, Парижки роман - край, 4
N521F, Фалконър, Колин, Харем, 20
N522F, Адлър, Елизабет, Къщата в Амалфи, 13
N522F, Гейбриъл, Мариус, Беязани с грях - начало, 11
N523F, Васев, Валери, Крачещият антипод, 1
N523F, Филипс, Сюзън Елизабет, Първата дама, 14
N523F, Гейбриъл, Мариус, Беязани с грях - край, 5
N524F, Стийл, Даниел, Семейни връзки, 9
N524F, Стийл, Даниел, Недостойна за любов, 15
N525F, Панкол, Катрин, Жълтите очи на крокодила, 27
N526F, Памук, Орхан, Джевдет бей и неговите синове, 27

N527F, Уилямс, Адам, Дворецът на небесната наслада, 25
N528F, Уилямс, Адам, Дворецът на небесната наслада, 5
N528F, Уилсън, Ф.Пол, Кръвна връзка, 17
N529F, Гюнтекин, Решат Нури, Листопад, 5
N529F, Калогридис, Джийн, Аз, Мона Лиза, 20
N530F, Гоудж, Айлин, Заливът на синята лагуна, 13
N530F, Склут, Ребека, Безсмъртната Хенриета Лакс, 12
N531F, Ушаклагил, Халид Зиа, Забраненият плод - начало, 7
N531F, Шафак, Елиф, Копелето на Истанбул, 15
N532F, Ушаклагил, Халид Зиа, Разбит живот, 13
N532F, Ушаклагил, Халид Зиа, Забраненият плод - край, 9
N533F, Уолс, Джанет, Стъкленият замък, 12
N533F, Пресфилд, Стивън, Заговорът срещу Ромел Лисицата, 13
N534F, Линдли, Морийн, Тайният дневник на Източна перла, 11
N534F, Дийвър, Джефри, Не се обръщай, 13
N535F, Роуланд, Лора Джо, Японски загадки - Окаеши - начало, 6
N535F, Крайтън, Майкъл, Ген, 16
N536F, Роуланд, Лора Джо, Японски загадки - Окаеши - начало, 7
N536F, Си, Лиза, Момичетата от Шанхай, 15

КАТАЛОГ на ВЪЗСТАНОВЕНИТЕ заглавия през 2012 г.

Диск, Автор, Заглавие, Часа

V527F, Грин, Александър, Блестящият свят, 9
V527F, Шклярски, Алфред, Томек при изворите на Амазонка, 12
V527F, Коелю, Паулу, Демонът и сензорита Прим, 6
V528F, Боске, Ален, Адът на твоята нежност, 13
V528F, Въози, Макс дьо, Брачна нощ, 11
V529F, Мишев, Георги, Бозайници, 5
V529F, Семов, Марко, За Япония като за Япония, 8
V529F, Страшимиров, Антон, Съчинения - том II - разкази, 13
V530F, Кафка, Франц, Преображението, 7
V530F, Кнител, Йон, Виа Мала, 18
V531F, Цончев, Дончо, Кукувден, 7
V531F, Уилзън, Мичел, Среца на далечен меридиан, 18
V532F, Саган, Франсоаз, Покорното куче, 8
V532F, Лъдлъм, Робърт, Наследството на Скарлати, 16
V533F, Фостър, Едуард, На гости в Индия, 15
V533F, Фаст, Хауърд, Спартак, 14
V534F, Рид, Майн, Пълзачи по скали, 17
V534F, Топалов, Кирил, Бъди благословена, Не се сърди, човече, 7
V535F, Май, Карл, Траперите - Детелиновият лист - кн. II – начало, 9
V535F, Май, Карл, Траперите - Детелиновият лист - кн. I, 15

V536F, Май, Карл, Траперите - Детелиновият лист - кн. II I, 18
V536F, Май, Карл, Траперите - Детелиновият лист - кн. II - край, 7
V537F, Верн, Жул, Две години ваканция, 12
V537F, Марк Твен, Един янки в двора на крал Артур, 13
V538F, Моъм, Уилям Съмърсет, Човекът, който имаше съвест, 11
V538F, Моъм, Уилям Съмърсет, Сърцето на артиста, 9
V538F, Хемингуей, Ърнест, Непобеденият, 6
V539F, Дойл, Артър Конан, Родни Стоун, 10
V539F, Съливан, Майкъл Джон, Президентски страсти, 9
V539F, Рид, Майн, Изгнанници в горите, 5
V540F, Топалов, Михаил, Среци с Буров, 9
V540F, Тарле, Евгени, Наполеон, 16
V541F, Паденцано, Нино, Паганини, 15
V541F, Страшимиров, Антон, Разкази - том I, 9
V542F, Грийн, Роджър Лансин, Крал Артур, 11
V542F, Бордо, Анри, Вълнената рокля, 8
V542F, Херодот, Исторически новели, 6
V543F, Антология от творби на слепи автори, Не си отива слънцето от мен, 1
V543F, Гушева, Величка, Искрици любов, 1
V543F, Братанов, Георги, Хипноза, Мираж, Топъл джаз, 2
V543F, Братанов, Георги, Изтича времето, 3
V543F, Братанов, Георги, Кабиле спи, Зъбер, 2
V543F, Братанов, Георги, Молитва към човека, 2
V543F, Братанов, Георги, Нежна революция, 7
V543F, Братанов, Георги, Неравноделен живот, 3
V543F, Братанов, Георги, Нощни светове, 1
V543F, Братанов, Георги, Върхът на дъното, 1
V543F, Сборник сатира, Седем маймуни на клона, 1
V543F, Данчев, Данчо, Разделям се с мига, 1
V543F, Братанов, Георги, Дядовата ръкавичка, Кон за кокошка, 1
V543F, Братанов, Георги, Ключ за горната земя, 1
V544F, Айриш, Уилям, Валс в тъмнината, 13
V544F, Сейков, Атанас, Япония в моя живот, 11
V545F, Кошидовски, Зенон, Царството на златните сълзи, 18
V545F, Арнау, Франк, Акционерно дружество "Хероин", 7
V546F, Талев, Димитър, На завой, 7
V546F, Дичев, Стефан, Рали, 9
V546F, Арнаудов, Антоний, Наричаха ги "Бийтълс", 10
V547F, Гълъбов, Константин, Спомени весели и невесели за български писатели, 11
V547F, Чандлър, Реймънд, Дългото сбогуване, 13
V548F, Павич, Синиша, Горещ вятър, 10
V548F, Верн, Жул, Север против Юг, 14
V549F, Зола, Емил, Нана, 17
V549F, Намора, Фернандо, □Двойствен живот, 8
V550F, Брушкевич, Йежи, Любовта на Шопен, 16
V550F, Наковски, Атанас, Да достигнеш края, 8
V551F, Сборник "Имена от вековете", Стоте маски на времето - образи на велики артисти, 30
V552F, Мърдок, Айрис, Пясъчният замък, 15
V552F, Цанов, Васил, Обличай се красиво в дъжда, 6
V553F, Бурян, Карел Владимир, Сметана - великата любов, 17
V553F, Фицджералд, Франсис Скот, Диамант, голям колкото хотел "Риц", 8
V554F, Моъм, Съмърсет, Равносметката, 11
V554F, Азимов, Айзък, Стоманените пещери, 8

V554F, Гимар, Пол, Империята на моретата, 5
V555F, Мишев, Георги, Пъпна връв, 5
V555F, Райнов, Богомил, Бразилска мелодия, 6
V555F, Бронфийлд, Луис, Лудостта на Маклауд, 11
V556F, Фалк, Виктор, Капитан Драйфус - том 1, 19
V556F, Стругацки, Аркадий и Борис, Човекът от преизподнята, 6
V557F, Фалк, Виктор, Капитан Драйфус - том 2, 24
V558F, Фалк, Виктор, Капитан Драйфус - том 3, 29
V559F, Фалк, Виктор, Капитан Драйфус - том 4, 27
V560F, Зарев, Владимир, Лето 1850, 12
V560F, Шнайдерайх, Франц Лехар - Живот в документи, 12
V561F, Зарев, Владимир, Изходът, 24
V562F, Фидлер, Аркадий, Ориноко, 17
V562F, Шол, Инге, Бялата роза, 6
V563F, Жан, Рамон, Развалините на Ню Йорк, 11
V563F, Хендерсън, Невил, Един дипломат повдига завесата, 13
V564F, Алпатов, Михаил, История на изкуството - том 1, 12
V564F, Алпатов, Михаил, История на изкуството - том 1, 16
V565F, Келер, Готфрид, Седем легенди, 4
V565F, Алпатов, Михаил, История на изкуството - том 1, 20
V566F, Йокай, Мор, Синовете на човека с каменното сърце, 26
V567F, Капоти, Труман, Хладнокръвно, 17
V567F, Капоти, Труман, Музика за хамелеони, 9
V568F, Айриш, Уилям, Младоженката беше в черно, 7
V568F, Капоти, Труман, Сбъднати молитви, 6
V568F, Бенет, Чарлз Муун, Адмирал Морган и Бунтовният остров, 12
V569F, Хагърд, Хенри Райдър, Дъщерята на Монтесума, 8
V569F, Йовков, Йордан, Събрани съчинения - том IV, разкази, 6
V569F, Хайтов, Николай, Хвъркатото корито, 6
V570F, Илф, Иля и Петров, Евгени, Едноетажна Америка, 18
V570F, Бюкенън, Томас, Кой уби Кенеди, 7
V571F, Сборник, Съвременни английски разкази, 16
V571F, Досков, Кирил и Петков, Николай, Непал, Хималаи, Еверест, 9
V572F, Бръзицов, Христо, София разказва, 6
V572F, Федин, Константин, Братя, 16
V573F, Чаплин, Чарлз, Моята автобиография, 25
V574F, Джоунс, Джеймс, Повикай ме, 18
V574F, Троая, Анри, Грембоск, 8
V575F, Кери, Джойс, Направо от извора, 19
V575F, Йовков, Йордан, Събрани съчинения - том II - Те победиха, 4
V576F, Йовков, Йордан, Събрани съчинения - том II - разкази, 7
V576F, Сюзън, Джаклин, Долината на куклите, 18
V577F, Фонтана, Теодор, Ефи Брист, 12
V577F, Скрягин, Лев, Тайната на "Летящият холандец", 13
V578F, Йокай, Мор, Черните диаманти, 15
V578F, Сименон, Жорж, Истината за Беба Донж и леля Жана, 10
V579F, Зарев, Владимир, Битието, 28
V580F, Хотга, Йосиа, Съд, 26
V581F, О'Хенри, Зелки и царе, 8
V581F, Стийл, Даниел, Като мълния, 17
V582F, Дойл, Артър Конан, Палецът на инженера, Тигърът от Сан Педро и Червеният шнур, 3
V582F, Кравчук, Александър, Дните на Клеопатра, 11
V582F, Жарнак, Пиер, Потънали в морето селища и кораби, 10

V583F, Клавел, Бернар, Светлината на езерото, 12
V583F, Шумналиев, Димитър, Любовта на крокодила, 11
V584F, Зола, Емил, Дамско сърце, 20
V584F, Авонеди, Милена, Нощно пътуване, 4
V585F, Сивриев, Станислав и Гетман, Александър, Словото на Бешков, 13
V585F, Стоев, Генчо, Цената на златото, 5
V585F, Салгари, Емилио, Последните флибустиери, 6
V586F, Барбаш, Пал, Изстрадана любов, 8
V586F, Мари, Жул, Загубеният рай, 11
V586F, Радев, Симеон, Ранни спомени, 8
V587F, Наковски, Атанас, В епицентъра на една омраза, 8
V587F, Улман, Лив, Промяна, 8
V587F, Лудвиг, Емил, Двама титани - Микеланджело и Рембранд, 8
V588F, Реймонд, Владислав, Комедиантка, 13
V588F, Баум, Вики, Хотел "Берлин", 11
V589F, Дюма, Александър, Емма Лайона - част I, 17
V589F, Дюма, Александър, Емма Лайона - част II - начало, 9
V590F, Христов, Кирил, За трупа на София, 7
V590F, Дюма, Александър, Емма Лайона - част II - край, 8
V590F, Слиеми, Кинг, Щастливецът Джим, 11
V591F, Хърбърт, Франк, Месията на Дюна - книга I, 5
V591F, Хърбърт, Франк, Месията на Дюна - книга II, 6
V591F, Бък, Пърл, Нови божества, 14
V592F, Текери, Уилям, Панаир на суетата - начало, 24
V593F, Текери, Уилям, Панаир на суетата - край, 13
V593F, Уилямс, Валънтайн, Къщата на морския бряг, 11
V594F, Матеев, Енчо, Държавникът Стефан Стамболов, 10
V594F, Стоев, Генчо, Лош ден, 7
V594F, Мерл, Робер, Уикенд в Зюидкот, 8
V595F, Драбъл, Маргарет, Средна възраст, 12
V595F, Марлит, Южени, Роби на любовта, 8
V595F, Морнс, Едита, Цветята на Хирошима, 5
V596F, Щерн, Карол, Айседора Дънкън и Сергей Есенин, 4
V596F, Дюма, Александър, Червеният сфинкс Ришельо, 11
V596F, Морие, Дафни дьо, Страноприемница "Ямайка", 10
V597F, Райнов, Богомил, Инспекторът и нощта, Един човек се връща от миналото, Бразилска мелодия, 14
V597F, Фидлер, Аркадий, Мадагаскар, жесток чародей, 10
V598F, Цачев, Климент, Благословен живот, 12
V598F, Мерел, Конкордия, Купена жена, 13
V599F, Дели, Марион, Изграницата, 6
V599F, Кош, Ерик, Мрежи, 8
V599F, Вадим, Роже, Живот сред звезди, 12
V600F, Уолъс, Ървинг, Документът R, 15
V600F, Дейвид, Лестър, Частният живот на Жаклин Кенеди - Онасис, 10
V601F, Милфорд, Нанси, Зелда, 22
V602F, Харт, Франсис Брет, Гейбриъл Конрой, 18
V602F, Рид, Майн, Мексикански разбойници, 3
V602F, Янсон, Туве, Омагьосана зима, 3
V603F, Родев, Цончо, Наричаха ме "Желязната ръка", 13
V603F, Родев, Цончо, Черният конник, 7
V603F, Шекспир, Уилям, Сонети, 3
V604F, Вонегът, Кърт, Галапагос, 8

V604F, Голубьов, Глеб, Тайната на Хереновата пирамида, 7
V604F, Ардел, Анри, Брачна авантюра, 6
V604F, Дойл, Артър Конан, Последен случай, Приключение в пустия дом, 2
V605F, Търоу, Скот, Невинен до доказване на противното, 21
V606F, Фокнър, Уилям, Светлина през Август, 21
V606F, Май, Карл, Стелкман, 4
V607F, Мунте, Аксел, Легенда за Сан Микеле, 16
V607F, Кларк, Артър, Песните на далечната Земя, 8
V608F, Вонегът, Кърт, Синята брада, 9
V608F, Мер, Евелин, Непознатият годеник, 8
V608F, Шанткльор, Ги, След раздялата, 5

ЗА ХОРАТА Неуморен присмехулник и разностранен лидер

На него дължат колоритните си и понякога причудливи прякори много артист-хористи и техните диригенти: Шестата, Бедната, Сюртукът, Шушумигата, Козелът, Биволицата. Негови "щастливи кръщелници" са не само труженици от Професионалния хор на слепите: Гъгнивецът, Ипачът, Двата декара. Някои, изглежда по-късметлиите, дори са се сдобили пак благодарение на Марин Матев с цели две прозвища: Белият циганин – Муто, Ламята – Даулът... А няколко хористи, сигурно с по-оскъден шанс, в режим на толерантна съсобственост са се радвали на един единствен прякор – Босякът. Последните вероятно с нескрита завист са гледали на онези, ощастливени от неизтощимия Марин с две и повече закачливи имена. И за моя голяма изненада носителите на тези доста цветни и наистина някои от тях съвсем странни прякори не му се сърдят въобще или почти не му се сърдят, приемат си новите имена може би без никакъв ентузиазъм, но се обаждат винаги, когато самозваният им кръстник ги призове с тях. Навярно единственото изключение са почти постоянните протести и бурни оплаквания от страна на кръщелника му Белият циганин (Муто). Белият циганин (Муто) е талантлив музикант, дългогодишен солист на хора, но изглежда, както често се случва и при други доста надарени хора, чувството за хумор и при него не е било в голямо изобилие. Още по-върл противник на Марин-Матевата прозвищна продукция бил хористът, получил от своя нелюбим кръстник изглежда не съвсем приемливия за него творчески псевдоним Хралупата. Този артист-хорист дори налитал на бой, въпреки че неговият "кръстник" е цели 14 години по-млад. Но сякаш Белият циганин (Муто) и Хралупата са единствените изключения, които свирепо и непреклонно не са приемали своите колоритни прозвища, дадени им щедро и закачливо от Марин. Може би тяхната съпротива би била сломена в голяма степен, ако техният наименовател им беше дарил, както изисква българската традиция, риза или поне тениска...

Естествено, прякорите, измисляни от Марин Матев, отразяват определени качества (реални или въображаеми) на кръщелниците, а също и отношението на ентузиазирания преименовател към конкретния получател на бъзикарското име. Според мен, като че ли при едни от прозвищата е налице дяволитото намигане от страна на техния автор, при други – неговото иронично пошляпване, при трети – саркастичното му пощипване, при четвърти – дружеско потупване по рамото или гърба.

Но как се отключва кръстническият порив на този неуморен присмехулник? Ето ви един пример - в бригадирските времена (1948-1950) артист-хористите в бригадирска премяна са край бригадирския вечерен огън.

Артист-хористите след своя концерт бодряшки скандират: "С труд и песен строим социализма!!!".

Любезните домакини им отвърщат пак с бурни аплаузи. Димитър Домузчиев, наскоро приет за хорист, извън предварителния сценарий и без знанието на диригентите, изведнъж се изцепва гръмогласно:

"Днес е щурмов ден!". И от този миг с помощта на Марин той вече е Щурманът.

"Ооо, Щурмане" - подвиква му кръстник Матев.

"Кажи, Щурчо" - отвърща му почти примирено пресният кръщелник.

Разбира се, без да му адвокатствам, надали развихрилият се прякородател е предполагал, че след време отношението към хората с прозвища ще стане като че ли не особено позитивно.

Обществената кариера на артист-хориста Марин Матев започва още в далечната 1951 г., когато едва на 23 години оглавява Ревизионната комисия на Софийския районен съвет при наскоро учредения Общ съюз на слепите в България. А след една година младият лидер от Дамяново започва да трупа интензивно управленски опит вече като секретар на този районен съвет - пост, заеман от него цели 7 години. И по-нататък почти като истински японец Марин върви все по-нагоре, стъпало след стъпало, по публичната стълба в ССБ. И за да не стигне най-високите позиции в тази организация причината е само една – той не е член на БКП или на БЗНС. Припомням, че в тогавашното тоталитарно общество най-високите позиции в сдруженията, а също и в държавните структури, са заемани само от комунисти и членове на БЗНС.

Шегобиецът Марин Матев е смятан за строг и неподкупен ревизор – 22 години (1959-1981) е член на Централната ревизионна комисия на ССБ. А даже два мандата той е неин зам.-председател. Най-често обект на проверките на тогавашната ЦРК са двата почивни дома на ССБ. Преглеждат инвентара, броят посудата, пълните и празни буркани, теглят хранителните продукти и т. н. Конкретните ревизорски занимания зависят от това дали проверката е планова или по сигнал. И точно тази контролна дейност на Марин му идва много отръпки – та нали той самият три сезона е бил управител на почивна база. Познавал е добре повечето далавери и пропуски в тази сфера. Домакини, готвачи, даже и управители потрепервали при вестта, че Марин Матев им идва на проверка.

Тенорът Марин Матев 36 години е също и несменяем председател на Взаимоспомагателната каса към Централното управление на ССБ - още от първия ден на нейното учредяване. И точно в ръководството на тази много полезна институция той разгръща своите управленски таланти. При раздаването на заемите и помощите Марин се проявява като принципен и справедлив ръководител. Помнят го и с перфектната организация на пищните банкети след годишните събрания на касата. И за тази си доста главоболна и тежка работа като председател той не получава и грам хонорар, ако не се смятат мижавите годишни награди от 70-80 лева. Толкова е харесван от членовете на касата, че чак две години след пенсионирането му те пак го избират наново за председател, но Марин този път твърдо и непреклонно не приема техния вот.

Майтапчията от теноровата партия лидерства перманентно и на основното си работно място – безброй мандати е председател на синдикалното дружество в Съюзния професионален хор. Колегите му го избират от раз, защото е принципен, умее да защитава техните интереси, въобще не се стряска от диригентите, било то главни, било то втори. Чиновниците и началниците от ССБ - централата също са били винаги силно респектирани от закачливица – синдикален лидер.

Марин Матев е сред тези, които поставят началото и на съюзното планинско и морско почивно дело. Той през април на далечната 1953 г. взема ключовете за бившия санаториум на д-р Хитров в село Шипково и подготвя сградата за прием на първите невиджащи летовници. Смените са с продължителност цели 20 дни и започват през юли същата година. Управител на първата смяна е тогавашният председател на ССБ Кирил Костов, а на втората Марин Матев. Той е също успешен управител три сезона (1961-1963) и на първата наша морска почивна база. Тази роля от лятото на 1960 година изпълнява училището за слепи "Николай Островски", намиращо се тогава във Варна на ул. "Асен Златаров" 41. Членовете на ССБ почивали там също по 20 дни – от втората половина на юли до пети-шести август. Отначало управител на тази почивна станция е Милачко Трифонов, който само я стартира през първия неин сезон. Възнаграждението на Марин за управителските му главоболия във Варна е безплатната храна за него и съпругата му и една прахосмукачка, съветско производство, на която семейство Матев силно се радва.

На 15 януари 2013 г. Марин Матев навършва 85 години. Роден е в село Дамяново, Севлиево в семейството на дребни земеделски стопани. Марин завършва Държавния институт за слепи (сега Училище за деца с нарушено зрение "Проф. Иван Шишманов") и е голям късметлия за времето си - той

е един от първите хористи на проходащия Професионален хор на слепите. Както е известно, този хор се създава в началото на 1948 година по предложение на Димитър Домузчиев, по онова време директор на Държавния институт за слепи и дирегент на училищния хор, и по лично разпореждане на тогавашния премиер Георги Димитров. В Професионалния хор на слепите Марин Матов работи 43 години – до 1991 г. И като свръхлюлен японец целия си трудов стаж придобива в една единствена фирма – в тази специфична културна институция.

Селското момче от Дамяново определено е с музикални дарби и общо взето е прилежен хорист – винаги си е знаел партията. Доколкото разбрах от Марин, той никога не е пробван за солист. Според Асен Стоянов най-вероятната причина за това изглежда е фактът, че соловите партии за вторите тенори са в твърде голяма оскъдица. Но сред колегите си Марин Матов несъмнено е стърчал със своето самобитно чувство за хумор, неподражаемото си сладкодумие и с качествата си на разностранен лидер. До всеки успял мъж винаги има и една жена. За Марин Матов тази жена е Пенка Николова. Тя е образован за времето си човек - бивш касиер-счетоводител, и също като Марин има известно запазено зрение, което умело използва да поддържа дома, да готви и създава уют на своя съпруг. Сред своите познати и приятели тя се слави и с голямото си гостоприемство.

А за мен Марин Матов е сякаш единствената жива история на ССБ, почти негов връстник – роден е само 7 години след успешното му учредяване. С изумително свежа памет и бистър ум сладкодумният разказвач е неизчерпаем и благодатен източник, от който вече над десет години аз черпя ценни сведения и свидетелства при моите опити за очерци за изявени дейци на ССБ от близкото и по-далечното минало. Често си мисля напоследък, че с малка помощ той безпроблемно може да стане атрактивен автор на мемоарна книга с примерно заглавие „За босяците - от един босяк”. И още нещо много интересно ми се иска да отбележа. При тазгодишните ми десетки телефонни срещи с Марин в Дряново и София винаги съм го намирал в добро разположение на духа – бодър и закачлив, готов да откликне със спомени, с консултации и непременно с поредната порция шеги и закачки в началото.

И този толкова интересен човек, работил години наред посредством многобройните си публични роли за органите и структурите на ССБ, е силно забравен от ръководствата на тази организация през последните 15 години. Забравили са да го почетат със съответното съюзно отличие за неговите 70, 75 и 80-годишнини. Но за утешение на Марин Матов ще спомена, че са забравяни и други изявени членове и дейци на ССБ. Много странно е, че сякаш никога не се забравят дейци, които само по десетина години гастролират случайно на ръководната сцена на ССБ, примери - Владимир Кривошиев, Георги Генев и т. н. Не се забравят дори готвачите на обзорската почивна база и се окичват със съюзната златна значка, а един Иван Ганев няма дори и сребърна такава. Аз вероятно пак не съм прав с острите си упреци към ССБ-апаратчиците, някои от които уж добри приятели и колеги на Марин...

Изглежда напоследък е съвсем нормално, ако съюзен деец изпадне в немилост или пък ако се оттегли от обществени ангажменти на заслужена почивка (случая с Марин), върху него веднага да се хвърля покривалото на тоталната забрава, на нашата непризнателност към ролята му в развитието на организацията ни, на нейните структури и дейности. Надали е само липса на добра традиция. Само преди двайсетина години такава традиция имаше и сякаш никога не се случваха такива фрапантни пропуски... Наистина тогава имаше многоброен апарат в Централата на ССБ, но пък нямаше компютри, тези изумителни наши асистенти, които могат да ни подсещат в подобни ситуации.

Пред прага на неговата солидна 85-годишнина да се извиним на Марин Матов, че сме го позабравили малко, най-вече поради забързаното наше всекидневие. Да му благодарим също за всеотдайната му многолетна работа на ползу ССБ посредством различните му публични роли. И накрая всички ние, приятели, колеги и кръщелници, да пожелаем на Марин дълголетие, добро здраве, и неговото сладкодумие и чувство за хумор да бликат несекващо!!!

Ангел СОТИРОВ

По-високо от Еверест

Като се връщах от работа преди десетина години, в двора на планинската къща намерих необичайно цвете. Хубаво непознато момиче седеше на стола в градината и когато стигнах до него, се засмя, подаде ми ръка и каза: "Чакахме ви, но моята приятелка току-що отиде до магазина. Аз съм Даниела, радвам се, че сте тук да се запознаем". Поканих я да влезе вътре, но тя наведе глава, вдигна ръцете си и едва сега забелязах, че е с напълно загубено зрение... Следващите часове, докато се разхождахме по близките поляни, разбрах, че новата ми гостенка е незряща от шестгодишна възраст, но в следващите двадесет години има толкова динамичен живот и работи така активно, че мнозина с добро зрение биха ѝ завидели. Слаба, с плавни движения, за да не докосне някого или нещо, тя излъчва финес, а усмивката ѝ на дете не залязва от лицето. Впечатлиха ме дръзките ѝ идеи за бъдещето, когато ще пътува по света, за да насърчава за пълноценен живот други хора в нейното състояние. Тези проекти ми се виждаха неосъществими дори за виждащ човек, но не споделих недоверието си. След разговорите, при нашите следващи контакти, написах разказ, който включих в сборника с очерци за хора с необичайни съдби, издаден в началото на 2008 г.

В края на декември 2012 г. Даниела се обади по телефона, току-що завърнала се от Германия, където вече работи като екскурзовод и обучава незрящи екскурзоводи по програмата "Диалог в тъмното". При нашата нова среща тя ми подари голяма книга, издадена през 2009 г., с текст на английски и немски и със снимки на незрящите екскурзоводи от цял свят. Тези млади хора близо десет години се обучават по проекта на Андреас Хайнеке в Хамбург, който е с пълноценно зрение, но обича да казва: "Очите ми бяха отворени, благодарение сърцето на незрящ човек".

Като разлистих книгата, видях снимката на Даниела Димитрова и прочетох отговора ѝ на въпроса в кои страни е била екскурзовод в изложбата "Диалог в тъмното". Не скрих почудата си, затова я попитах: "Ти наистина ли вече си била в Австрия, Италия, Холандия, Бразилия, Южна Корея, Китай, Белгия, САЩ?". Тя се засмя и каза: "О, страните вече са повече, включват даже Южна Африка, а в Япония пристигнах малко преди да започнат страшните земетресения. Домакините там бяха много грижовни. В началото, въпреки критичната ситуация, ми предложиха да не прекъсваме заниманията, затова два, три дни работехме в подземни скривалища, но когато бреговете бяха нападнати от вълните цунами и се увеличи радиационният фон, бързо ми връчиха билет да напусна страната, защото е опасно. Попитах ги: "А какво ще стане с вас?". Те ми отговориха: "Ние ще ви чакаме!". И изпълниха обещанието си. През септември 2012 г. отново бях в Япония със същата задача... От срещите във всяка страна имам неповторими спомени, защото отдавна съм забравила, че съм сляпа. Чрез говорещите програми на компютъра и с познаването на два езика общувам с много приятели по света и почти постоянно съм на седалката в някой самолет. Където и да отида, създавам своя рай, който искам да подаря на хора с моята съдба".

Даниела Димитрова живее в Хамбург, тя е единствена чужденка в международен социален център за диалози, откъдето се разпространяват различни проекти за изложби и семинари. Даниела обучава незрящи, създава програми, води семинари за лидерски умения и работа в екип, а също и обучения за толерантност към различията. Като знае говоримо и писмено английски и немски, тя е екскурзовод по време на изложби в тъмното. Нейната мечта е да се създаде пълна програма за международен обмен в тази област с цел да се насърчава животът на незрящи хора. Изложбите „Диалог в тъмното“ се провеждат в двадесет страни по света. Те са предназначени за виждащи хора, които за повече от час попадат в тъмното и в това време могат да пият кафе, да обядват, да слушат музика, да общуват. Посетителите са поверени изцяло на грижите на незрящи екскурзоводи, които трябва да бъдат толкова сигурни в своите придобити умения, че да могат да водят други хора, попаднали в същата ситуация, и така да накарат гостите да се чувстват удобно и приятно.

Преди седем години, когато пак се срещнахме с Даниела, бях записала в дневника си нейната амбиция: "Бях почти дете, когато разбрах, че зрението ми никога няма да се възвърне. Така, бързо осъзнах, че трябва да се справя с новата ситуация, без да се самосъжалявам. Длъжна бях да усвоя и развия по-важни за мен начини на ориентиране: активно внимание, слух, памет, въображение... Благодарна съм на Андреас Хайнеке за разбирането, доверието и помощта му да достигна своя Еверест. На мен Бог ми даде шансове, но аз не ги чаках да дойдат вътре, а търсих пътеката към целта".

При последната ни среща в началото на януари 2013 г. имах много въпроси към Даниела, неотдавна навършила 36 години. На два от тях тя отговори: "Сега, макар да съзнавам колко е трудно, искам да направя и в София такава изложба, за да провокирам незрящи български приятели да докажат своите

скрити възможности. Искам да работя повече за премахване на предразсъдъците към хората в неравностойно положение, за по-голямо доверие в техните умения".

Последният ми въпрос беше готова ли е да направим книжка за нейното геройство да покори връх, по-висок от Еверест. Тя пак се засмя с очарователната си усмивка и отвърна: "Нали няма такъв?". "Има!" – казах ѝ, защото бях убедена, че по-висок от Еверест е подвигът на духа да достигне там, където тялото не може.

Мариана ЕКЛЕСИЯ

ИЗ ЖИВОТА НА ОРГАНИЗАЦИИТЕ Бургас

Краят на всяка година е време за равностметка на извършеното и планиране на това, което трябва да се извърши през новата година. Тази равностметка ние от РСО Бургас решихме да я направим в комплекс "Дивеците", село Ичера. Поканени бяха управителните съвети на всички териториални организации от регион Бургас, контролният съвет и РУС. Поръчахме си сняг и потеглихме към Балкана. Там ни очакваше снежна планина, топла и уютна обстановка.

Българското и автентичното тук присъстваше навсякъде.

На последното за годината разширено заседание отчетохме какво сме успели да свършим, какво ни предстои и коментарите ни бяха насочени към темата "УС и екипната работа". Тя бе интересна и целта бе да се разбере, че УС трябва да работи като екип за осъществяване на целите на ССБ.

След заседанието се разходихме из Ичера, а тържествената вечеря премина под звуците на весела музика.

Изненадата на вечерта бе пристигането на Дядо Коледа. Той нямаше как да ни подмине, защото при този хубав пухкав сняг шейната му сама си избра пътя. Но и подаръците бяха точно като за нас. Всеки получи говорещ термометър и календар от РСО Бургас. Най-активните през вечерта също бяха възнаградени.

Доволни от преживяното, на другия ден потеглихме към Бургас и се разделихме с пожелания за весело посрещане на Новата година.

Следващата среща бе организирана от Спортен клуб "Вая" Бургас съвместно с Центъра за социална рехабилитация и интеграция на хора със зрителни увреждания Бургас в почивна станция "Релакс", Шипковски минерални бани. Там, под надслов "Зимата - време за спорт", бе отбелязана 10-годишнината на Спортен клуб "Вая". Защо в хотел "Релакс"!? Защото това е любимото място за отдиш на незрящите от нашия град и защото персоналът на станцията и условията са предпочитани от бургазлии.

Въпреки трудностите при дългото пътуване, цялата група запази сили и още първата вечер направи своя купон.

На другия ден се проведе състезание по шахмат между отборите на СК "Вая" Бургас, СК "Туида" Сливен и СК "Верея" Стара Загора. Най-подготвени се оказаха състезателите от СК "Верея", които заеха първото място. След тях се класира СК "Вая", а на трето място остана СК "Туида" Сливен.

За туристите бе планиран преход от 3 км до Голямата чешма, който бе преминал с лекота и в двете посоки. Красотата на снежната гора, тишината и спокойствието плениха всички присъстващи.

Вечерта отново бе на висота. Благодарение на диджей Стефан се вихриха танци и хора. На класираните се отбори бяха връчени красиви купи, а участниците бяха поздравени от г-н Тодор Радев - член на УС на ССБ, и г-жа Бинка Монева - председател на Спортен клуб "Вая" и РСО Бургас, а Дядо Коледа

отново ни намери заедно с началника на работилницата си и джуджетата.

На следващия ден посетихме Троянския манастир, поклонихме се на гроба на Патриарх Максим, положихме цветя и се заредихме с енергията на Чудотворната икона на Света Богородица. Доволни потеглихме за Бургас и с това приключихме 2012 г.

Бинка МОНЕВА

Варна

Три празника в едно

На 3 декември ТО на ССБ отбеляза Световния ден на хората с увреждания. Г-жа Христина Манева го откри с кратко слово, в което даде информация откога се отбелязва този ден, на кого се посвещава и какво е значението му.

Официално Световният ден на хората с увреждания е обявен през 1992 г. с решение на Генералната асамблея на ООН, с цел привличане на вниманието на обществеността към проблемите и възможностите на хората с физически дефицити. Г-жа Манева обясни, че тук в ТО се прави всичко възможно да се осигуряват добри условия, като се подкрепят мероприятията и изявиите на хората с увреждания, за да бъде животът им по-приятен и по-ползотворен. След нея състав "Еделвайс" изпълни три стари градски песни, с които поздрави колеги и приятели в залата. Последва кратко слово от Ганка Параскевова.

Използвахме събирането, за да отбележим и три християнски празника - Св. Апостол Андрей, Св. Сава и Св. Варвара.

Андреевден е в чест на Св. Апостол Андрей, който пръв е бил призван за апостол от Иисус Христос. Проповядвал е Божието слово и е бил докрай предан на Вярата, за което е разпънат на кръст. Затова и се казва Андреевски кръст. На този ден християните раздават варена царевица - символ на плодородието и както царевицата при варене се уголемява, така и денят започва да расте.

Св. Сава е светец, който е живял в Палестина. От 18-годишна възраст е посветил живота си на църквата. Обърнал е сърцата на много хора към доброто и към Христовото учение.

Св. Варвара е живяла по времето на император Максимилиан. Тя е била едничка дъщеря на родители от знатен произход, богата и красива. До пълнолетието си била затворена във висока кула, където баща ѝ я държи, отстранявайки я от светския живот, за да я запази такава, каквато той иска да бъде. Въпреки нейното отшелничество, тя става твърда последователка на християнската вяра, за което баща ѝ я убива.

Тия светци трябва да почитаме и уважаваме, като и днес ги споменаваме, защото те са проповядвали обич и любов между хората, вяра в доброто и са обърнали със словото си много сърца към него. Денят продължи с музика, песни и танци.

Стефка Мирева рецитира стихотворението "Молитва", след нея Димитър Грудев изпълни стиха "Въпроси". Иван Тончев изпя една народна песен. Ганка Параскевова и Тошо Кирилов изпълниха две стари градски песни, с които поздравиха всички присъстващи, пожелавайки им здраве, радост и приятни Коледни и Новогодишни празници.

Събирането премина във веселие. Хората се срещнаха, поприказваха, повеселиха се и се разделиха щастливи и доволни.

Русе

Традиция стана УС на РСО Русе в края на всяка година да провежда разширен управителен съвет-семинар с всички председатели на териториалните организации и контролния съвет. Той беше проведен на 20 декември, в края на 2012 г. Присъстваха председателите на териториалните организации от Разград, Бяла, Кубрат и Русе. Беше отчетено какво от поставените задачи е изпълнено и какво не. За неизпълнението бяха посочени причините, било то субективни или обективни. От председателя на УС Валентина Мардеросова беше направена кратка преценка за работата на всеки член на УС. Председателят на КС Стефан Пенчев направи отчет за финансовото състояние на организацията и използването на паричните средства. Той отбеляза, че няма нарушение на финансовата дисциплина. Поставени бяха задачите за 2013 година за всяка организация и бе отчетено за какво ще трябва конкретна помощ от ръководството на Съюза на слепите в България. Накрая си пожелахме весело посрещане на Новата 2013 година, а тя да бъде ползотворна и лека за всички членове на Съюза.

На редакционния колектив на списание "Зари" и на всички читатели желаем здраве и творчески успехи през 2013 година!

Тодор ЛАЗАРОВ

Левски

Въпреки силния снеговалеж и студа, членове и придружители от ТСО Левски се събрахме на мило тържество в затопления и празнично украсен клуб.

Поводите бяха няколко - Денят на хората с увреждания, рождените дни за декември, настъпващите Коледа и Нова година и най-важното – младото семейство в организацията. Наскоро Вили и Слави се събраха, за да градят заедно щастливо семейство. Всички им се радваме от сърце! Поздравихме ги и им пожелахме здраве, късмет и много, много любов, която да не угасва никога.

Младото семейство на свой ред благодари и, разбира се, почерпи.

След това дойде ред и на рожденичката Надка, която получи цветя и подаръци. Пожелахме ѝ здраве и дълголетие.

Гости на тържеството бяха г-н Здравко Дафинов – зам.-кмет на община Левски, Иван Панайотов – секретар на читалището, и Величка Драганова – председател на ТО на НАСГБ – Плевен.

Гостите поздравиха лично младото семейство и пожелаха на всички здраве, късмет, Весела Коледа и

мирна и щастлива Нова година.

Тържеството продължи с кратко слово на председателя на ТСО Левски Тодор Любенов, който пожела Светла Коледа и по-добра 2013 година. Веселото настроение се пренесе край отрупаните с вкусотиин маси. Звъняха чаши с наздрависи, ехтяха смях и закачки. Дойде и изненадата на деня Пламен, внукът на Тодор Любенов, с акордеон и уредба. Градусът на настроението се повиши и веселбата се развихри с пълна сила. Песните и танците продължиха до късния следобед. От сърце благодарим на Пламен за чудесната музика!

Не ни се тръгваше, но всяко хубаво нещо си има край!

Прибрахме се по домовете си щастливи и доволни.

Весела Коледа и щастлива Нова година, приятели от цялата страна! А на екипа на списание "Зари" пожелаваме здраве, любов и творчески успехи.

Иванка ХРИСТОВА

Пловдив

Спортен клуб "Изгрев" с ново ръководство

На 4 декември 2012 г. в клуба на пловдивската регионална организация в старата сграда на предприятие "Успех" се събраха съюзни членове, участващи в една или друга степен в спортния живот. Целта беше една – активизиране на дейността на създадения преди няколко години спортен клуб към РСО Пловдив, която в последно време реално беше замряла. Трябваше да се избере ново ръководство – досегашният председател Тома Паскалев през октомври 2010 г. бе избран за член на Контролния съвет на Спортната федерация към Съюза и не можеше да съвместява контролни и изпълнителски функции, а преди това бе починал друг от членовете на ръководството – Альоша Николов. Затова РУС препоръча и възложи на председателя на РСО Велик Атанасов да насрочи сбирка, където да се избере ново ръководство, което да поеме грижата за възстановяване и активизиране на дейността на спортен клуб "Изгрев" като структура, която да стане компетентен и перманентен организатор на спортния живот в цялата организация.

За нов председател на СК "Изгрев" бе избран Андон Кисьов – млад, неотдавна завършил юрист (миналата година завоюва първо място на турнира по спортна табла в Лозен), останалите членове на ръководството са Христина Велева и Петър Кисьов (последният няма роднинска връзка с новоизбрания председател). Пред новото ръководство стоят няколко съществени проблема, които то трябва да преодолява с търпелива работа и с воля за успех. Голяма част от активно спортуващите ни съюзни членове са членове и на НАСГБ, и реализират своите спортни умения и дарби в СК "Марица", който представлява тази асоциация, поради несравнимо по-активната му дейност спрямо нашия клуб. Освен това СК "Марица" си е извоювал субсидиране от бюджета на общината - нещо, което при нас не е направено както по обективни, така и по субективни причини. Така че ако се предприемат стъпки в тази насока, нашата организация ще бъде вече втората, а не първата, която представлява хората със зрителни увреждания. Успоредно с това трябва да се осъществи и съдебната регистрация на клуба. Проблемите, пред които стои новото ръководство, наистина са сериозни, но то ще има решителна и безспорна подкрепа от ръководствата на регионалната и териториалните организации – това е разковничето за бъдещи успехи.

Като първа съвместна инициатива на новото ръководство на клуба и ръководството на регионалната

организация бе проведенният на 12 декември вътрешен турнир по спортна табла. Явиха се 12 участници – 8 мъже и 4 жени. Под вещото съдийско ръководство на Христо Колев се изиграха 2 кръга на принципа на елиминирането и тримата победители играха всеки срещу всеки за първо, второ и трето място. Безспорен победител стана Тома Паскалев, а Георги Генов и Хасмик Варданян разделиха второто и третото място. От председателя на РСО бяха осигурени награди за победителите.

Георги ГЕНОВ

Бабинден

Един от най-тачените зимни празници в България е Бабинден. Това е езически празник, чиито корени се губят доста назад във времето. Атрактивен и много емоционален, той събира в себе си 3 основни елемента. Първият от тях е къпането на малките деца от бабата-акушерка. Докато извършва ритуала, тя благославя бебето и го маже с мед и масло за здраве и устойчивост срещу болести и уроки. Бабата се дарява с вълна и обредни кравайчета. След като свърши придружения с песни и наричания ритуал, ревящото бебе се прибира на топло и сухо и започва най-важната част – гощавката на акушерката и нейните помощнички.

Друг начин за отбелязване на Бабинден е посещението в дома на бабата-акушерка. Там се събират всички млади булки, на които тя е бабувала и израждала децата през годината. Младите булки, на чиито отрочета тя е помогнала да се появят на бял свят, носят хляб, баница, печена кокошка и вино. Поливат на бабата да се измие и я даряват с риза, престилка, кърпа и чорапи.

Най-веселата част от празника е така нареченото къпане на бабата. След като добре похапнат и обърнат по някоя и друга чаша вино или домашна ракия, жените качват бабата на каруца и я замъкват на реката или кладенеца, където става обредното изкъпване. Всички са се накичили с конопени върви, сушени червени чушки и късчета непредена домашна вълна. Хванали се за ръце или за краищата на престилките и фустаните, бабите друсат здраво българско хоро и пеят обредни песни с еротичен привкус. На празника, за съжаление, тези удоволствия са забранени за мъжете. Ако, недай си Боже, при завръщането от реката празнуващите дами случайно срещнат някой мъж, не го подминават, докато не го обсипят обилно с весели закачки и сладострастни подмятания.

Ето така се празнува Бабинден в повечето населени места в страната. А как премина 8-и януари в колектива на Смесен хор "Тракийски цвят" към регионалната организация на слепите в Пловдив? Около 10 часа сутринта се събрахме в залата на бившия културен дом, за да отбележим по подобаващ начин Бабинден.

В състава имаме и млади, и стари баби. По характер и акъл коя от коя по от сой и шури за девет села! Дай им да правят купони! И се бяха подготвили страхотно. Салатки, ракийка, винце, мезельци! Не липсваше нищо на масата. След като получиха по един сапун от доктор Величко Павлов с пожелание да изкарат с него до другия Бабинден, най-лудата от тях Софи Асенова, както винаги, започна с прочувствена сатирично-поетична реч. После привика другите баби при себе си и раздаде на всяка от тях подготвените от нея сюрпризи. И стана тя, каквато стана! На Милка - праз, на Ася - превръзки като още млада баба, на Гинчето - аналгинчето, на Станчето - валерианчето, на кака Таня - памперс, на Мария портмоне-кесия. Тъкмо свърши с раздаването на подаръците и аха да стане мирно и кротко, някой от мъжете викна:

- Хоро! Искаме бабино хоро!

И като се нахванаха ония ми ти баби, най-отпред Ася с дамските превръзки, на опашката на хорото кака Таня с памперса, па като подкараха:

„Събрали се девет баби,
девет баби като жаби”.

Песни пеят, сълзи леят от кеф и удоволствие. Пустите им баби, не бяха девет, ами само седем, но така разтърсиха залата, сякаш бяха седемдесет и седем! Накрая запяхме заедно с тях и ние, дето бяхме насядали около масите и се чудехме това нашите баби ли са или не са. Такъв купон ни спретнаха, че ще го помним чак до другия Бабинден! Да са ни живи и здрави, защото без тях накъде!?

Кирил ДАМЯНОВ

ХобиСклуб отчете дейността си за 2012 година

В навечерието на Новата година се състоя ежегодното събрание на НПО "ХобиСклуб" Добрич. Управителният съвет с председател Иван Тодоров, зам.- председател Светла Стоева и секретар Христина Стойкова в много подробен доклад представи пред членове, приятели и доброволци цялостната дейност през изтеклата 2012 г. Като гост на събранията присъства заместник областният управител г-жа Стефка Генчева, която поздрави домакините и прочете поздравителен адрес от г-н Желязко Желязков - областен управител на област Добрич.

За Коледните и Новогодишните празници поздравителни адреси и подкрепа ни изпратиха г-жа Детелина Николова – кмет, и г-жа К. Койчева – зам.-кмет на Община Добрич, г-н А. Табаков - председател на Общинския съвет, г-н Д. Марев - директор на "Общинска банка" АД, г-н Г. Георгиев - председател на Национален алианс за социална отговорност (NASO), г-н Люк Зелдерлоо – генерален секретар на Европейската асоциация на доставчиците на социални услуги (EASPD – Брюксел), председатели на НПО от цяла България, директори на училища, институции, президенти на фирми от Добрич и др.

Основната насоченост в дейността на НПО "ХобиСклуб" през изтеклата 2012 година бе в духовната сфера, свързана с просветна, културна дейност, беседи по случай календарни и исторически чествания с компетентни и интересни лектори и гости. Втората насока е в социалното включване на хората с увреждания и възрастните към общественоактивна и общественополезна дейност. Споменаха се постиженията при изпълнението на различните програми от местен, областен и социален характер, връзките с ръководни институции и приятели от страната и чужбина, сред които "ХобиСклуб" е известен и заема активно и достойно място.

Численият състав на членовете на клуба е увеличен. Всички хора от организацията се включват активно в разните инициативи според възможностите, способностите, професионалните си умения и сръчности.

Активно е участието на хористките ни от певчески състав "Да останем млади", с ръководител Светла Стоева, в градски тържества, прегледи и фестивали, със спечелени похвали, награди и грамоти. Гордост е, че получи диплом за първо място за представянето си на фестивала "Листопад на спомените" във Варна.

Много са имената на активистите, споменати в отчета: Мима Русева, Димитричка Николова, Жана Петрова, Данчи Тодорова, Валерия Урсова, Зинка Петрова, Магдалена Петкова, Кина Пехливанова, Руска Добрева, Марин Николов, Веско Михайлов, Живко Дончев, Димитричка Дамаскинова и други. В атмосферата на взаимно уважение и топли дружески отношения преминават ежедневни и седмични сбирки, чествания на календарни дати и събития, имени и рождени дни и юбилеи, предварително обявени за всеки месец. Часовете при тези чествания са изпълнени с песни, настроение и малко откъсване от личните проблеми. Особено интересно бе организиран пролетният карнавал, със забавни хрумвания и костюми. Ръководството на "ХобиСклуб" се ползва с уважение от ръководители на институции, спонсори и приятели.

Финансовият отчет бе предложен и приет на събранията без забележки. НПО "ХобиСклуб" не е парично субсидирана от държавата и се издържа от членски внос, социални проекти и изработка на мартеници.

Събранията продължи с тържествена новогодишна програма с конферансиета, музика, томбола, викторина, хумористични етюди и много, много настроение чак до вечерта.

Горна Оряховица

Разпознаване на чувства

"Разпознаване на чувства" беше темата за дискусия на срещата на членовете на сдружение "Човешина" и организацията на слепите в Горна Оряховица, проведена в Младежкия дом на 14 декември 2012 г. Под умелото ръководство на психолога Валентина Христова в разискванията участваха повечето от присъстващите. Бяха използвани притчи от Библията, както и бе направен опит за поглед навътре към себе си и анализ на собствените чувства и настроения.

Както стана ясно, прикриването на чувства може да доведе до болестно състояние. Другият до теб не може да чете мисли и е най-добре нещата да се изяснят чрез разговори.

Психологът обърна внимание и на това, че не само лошите новини, но също така и силната радост може да предизвика стрес. Изводът е, че добро е това, което е в умерени граници.

Дамска вокална група "Перуника" към организацията на слепите, лауреат на втора награда от фестивала "Листопад на спомените - 2012 г.", изнесе Коледен концерт-поздравление за участниците в срещата.

Павлина Владева - представител на Дамски Лайънс клуб "Велико Търново - Царевец", разказа за коледните традиции на българския народ. Тя почерпи и всички присъстващи с баници с късмети и други сладки изкушения.

Разделихме се с пожелания за здраве и весели Рождественски празници.

Катя КРЯЖЕВА

НОВИ КНИГИ Книги, издадени в Национално читалище "Луи Брайл 1928" през 2012 г.

Борисова, Татяна и др.:

"Читанка за четвърти клас" - 4 т.

Букай, Хорхе:

"Нека ти разкажа" - 4 т.

"Приказки за размисъл" - 2 т.

Варгас Льоса, Марио:

"Възхвала на мащехата" (роман) - 2 т.

Вешим, Михаил:

"Английският съсед" (роман) - 4 т.

Гари, Ромен:

"Обещанието на зората" (роман) - 7 т.

"Хвърчилата" (роман) - 6 т.

Гергов, Георги:

"Правата на хората с увреждания според българското законодателство" - 1 т.

Данаилов, Георги:

"Спомени за градския идиот" - 3 т.

Елин Пелин:

"Гераците" - 1 т.

"Ян Бибиян. Ян Бибиян на луната" (невероятни приключения на едно хлапе) - 4 т.

Зарев, Владимир:

"Битието" (роман) - 17 т.

"Изборът" (роман) - 4 т.

"Изходът" (роман) - 15 т.

Ишигуро, Казуо:

"Остатъкът от деня" - 5 т.

Йосифова, Екатерина:

"Посвещение" (стихове) - 1 т.

Кестнер, Ерих:

"Антон и Точица" - 2 т.

Конрад, Джоузеф:

"Прагът на зрелостта" - 3 т.

Конфуций:

"Беседи и размисли" - 3 т.

Ламбовски, Бойко:

"Глупак в подлеза на света" (статии, есета, фейлетони) - 3 т.

Леванова, Татяна:

"Маговетри 4 (Аквамаринова звезда)" - 5 т.

"Маговетри 5 (Нощните птици)" - 6 т.

Приор, Жан:

"Душата на животните" - 6 т.

Пруст, Марсел:

"Една любов на Суан" - 5 т.

Тенев, Драган:

"Тристахилядна София и аз между двете войни" - 6 т.

Уайлд, Оскар:

"Портретът на Дориан Грей" - 6 т. □

Фламбурари, Весела:

"Приказки за театър" - 2 т.

Фотев, Христо:

"Arolis" (стихотворения) - 1 т.

Чтвъртек, Вацлав:

"Румцайс" - (приказки) - 3 т.

Яворов, Пейо:

"Гоце Делчев" (биография) - 2 т.

ОБЯВА Национално читалище на слепите "Луи Брайл 1928"

по случай 85 години от основаването си обявява конкурс за написване на есе на тема "Книгата в

моя живот".

Творбите трябва да се изпратят по пощата на брайлов или плоскочечатен шрифт на адрес:

гр. София 1000
пл. "Славейков" №1Б

или на електронна поща nllb@abv.bg най-късно до 10 април 2013 год. Авторите на класираните на първите три места творби ще получат парични награди:

За първо място - 120 лв.

За второ място - 80 лв.

За трето място - 50 лв.

ПРОЕКТИ Новите знания и умения - път към професионална реализация

ект "Обучение и заетост за хора с увреждания в специализирано предприятие "БГАСИСТ" ООД, договор № BG051PO001-5.1.03-0009-C-0001.

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси", съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз

От 2007 г. фирма "БГАСИСТ" ООД се занимава с разпространение на помощни средства за хора с увреждания, проучва и предлага различни високотехнологични продукти и услуги. Предлага на българския пазар екранни четци, брайлови дисплеи, видеоувеличители и други помощни средства, които дават възможност на хората със зрителни увреждания да бъдат по-пълноценни в ежедневието, учебния процес или професията, да повишават квалификацията си и да бъдат максимално продуктивни и независими. Фирмата извършва също и услугите: инсталиране на специализиран софтуер и хардуер и обучение за работа с него; разработка на приложни софтуерни продукти, достъпни за хора с увреждания; разработка на достъпни за лица с увреждания интернет сайтове; консултиране за технологии и адаптирано работно оборудване; консултиране за проектни дейности, свързани с лицата с увреждания и др.

В момента фирма "БГАСИСТ" ООД изпълнява два проекта, финансирани от европейските фондове. През март 2012 година стартира проектът "Обучение и заетост за хора с увреждания в специализирано предприятие "БГАСИСТ" ООД", финансиран от Европейския социален фонд чрез Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси" 2007-2013 г., по схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG051PO001-5.1.03 "Шанс за всички" на стойност 62 155,01 лв. Основната му цел е да предостави нови възможности пред служителите на "БГАСИСТ" ООД чрез повишаване на тяхната професионална квалификация. Получените умения и компетентности вече оказват благоприятно влияние върху развитието на фирмата, което се вижда от професионалните постижения на всеки служител.

Проектът включва следните основни дейности:

- провеждане на обучения за придобиване на професионална квалификация и ключови компетентности;
- назначаване на работа чрез субсидирана заетост за една година на две лица, преминали обучението по професионална квалификация;
- адаптиране към работното място и осигуряване на наставничество на новонаетите служители при овладяване на новата професия.

Провеждането на обученията бе възложено на Федерацията на научно-техническите съюзи (ФНТС) - една от най-авторитетните обучителни организации в страната. През май и юни 2012 г. се проведе обучение по професионална квалификация. Пет лица придобиха професионалната квалификация "Маркетолог". Обучаваха се трима служители от фирмата и две лица, които след завършване на обучението бяха назначени на работа на длъжността "Маркетолог".

Всеки от служителите има специално образование и е добър в своята област, но образованието им не е свързано с бизнеса. Професията "Маркетолог" е сравнително нова за България. Тепърва ще се разкрият възможностите, които тя предоставя за проучване на пазара, потребностите на клиентите, стратегиите и тактиките за развитие и оцеляване на даден бизнес в критични обстоятелства. По време на обучението беше обърнато специално внимание на дейностите на "БГАСИСТ" и свързаните с тях необходими знания. Курсистите се научиха да правят маркетингови проучвания, което ще се отрази добре върху развитието на фирмата, ще ѝ помогне за проучване на специфичния пазар и намиране на нови потенциални пазари и клиенти, както и на нови стоки и услуги, които да предлага на своите клиенти.

В края на обучението бе положен изпит, който се състоеше от курсова работа и тест. Задачата на всеки беше да направи маркетингово проучване на специфичен проблем, засягащ дейността на фирмата.

Така, още преди завършването на курса, бе натрупан ценен материал. Всички курсисти се представиха отлично. Те получиха удостоверения за придобита квалификация за професията "Маркетолог".

През ноември 2012 г. се проведе обучение по ключова компетентност, инициативност и предприемачество, в което взеха участие петима служители. То беше като естествено продължение на квалификацията "Маркетолог". Обучението разшири познанията на участниците за планирането, създаването и развитието на самостоятелен бизнес, личността на предприемача, какви качества трябва да притежава и култивира в себе си добрият мениджър. В края на обучението те положиха изпит и получиха удостоверения за придобитата ключова компетентност.

Особена благодарност заслужава преподавателката Петя Петрова, която водеше обученията. Тя бързо се ориентира в особеностите на преподаването за хора без зрение, адаптира изучавания материал така, че да бъде достъпен за разглеждане и работа с екранен четец. Освен това оказваше компетентна помощ на всеки при изготвяне на курсовата му задача. Нейното слънчево присъствие правеше обученията лесни и приятни.

През ноември и декември 2012 г. се проведе и обучението по бизнес английски език. В него взеха участие двама служители на "БГАСИСТ" ООД. Това обучение им помогна да затвърдят досегашните си знания и да научат нови неща в областта на бизнес терминологията. Съобразно с нуждите на фирмата, бе обърнато внимание на думи и изрази, използвани в офиса, езика на деловата кореспонденция, за да могат те да общуват по-успешно с фирмите-производители на продукти за хора с увреждания.

Преподавателката Цветелина Атанасова бе много отзивчива и ни предостави материали, адаптирани за ползване с екранен четец. В края на курса бе положен изпит и курсистите получиха удостоверения.

След преминаването на обучението за маркетолози бяха назначени на работа двамата нови служители. Те бързо навлязоха в специфичните особености на професията с вещото наставничество на Иван Доброволов, който познава в детайли дейността на фирмата, а също така и компютърните технологии, свързани със зрително затруднените. Той им помогна и при изучаването и ползването на техническите помощни средства.

Освен инвестицията в човешките ресурси, в проекта бе включено и закупуване на оборудване. Бяха закупени диктофон с говорещи менюта и брайлов дисплей.

До завършването на проекта остават още няколко месеца. Поставените в него цели са вече постигнати. Сега остава "БГАСИСТ" ООД да събира зрелите плодове от новите умения на персонала и повишения фирмен капацитет, да използва рационално способностите и талантите на новите служители.

Вярваме, че схемите, подобни на "Шанс за всички", наистина ще открият пред хората със зрителни затруднения несъществуващи досега "шансове" както за реализация в "БГАСИСТ" и в другите фирми, спечелили проекти, така и за конкурентоспособност на трудовия пазар. Натрупаният професионален опит, придобитите квалификации и умения за личността са съкровище, което никаква криза и изпитания не могат да отнемат.

Инвестира във вашето бъдеще!

Този документ е създаден във връзка с изпълнение на договор за безвъзмездна финансова помощ по схема BG051PO001-5.1.03 "Шанс за всички" по Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси".

Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от "БГАСИСТ" ООД и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.

ТОП 10 10 от най-добрите изобретения, които правят незрящите зрящи

Тук са представени 10 от най-интересните изобретения за незрящи – от еротични списания, напечатани на брайл, до автомобили, движещи се "на сляпо".

БЕЛИЯТ БАСТУН

Международният ден на белия бастун – символа на незрящите – е обявен в САЩ на 15 октомври 1970 г. по инициатива на неправителствената международна федерация на слепите "International Federation of the Blind".

Началото на историята на белия бастун е положено още през 1921 г. В английския град Бристол живял младият фотограф Джеймс Бигс, който след претърпяна злополука изгубил зрението си. Наложило му се да започне нов живот и той започнал да се учи да се движи самостоятелно из града с помощта на бастун. След известно време обаче той усетил, че на неговия черен бастун не реагират нито пешеходците, нито шофьорите. Тогава Бигс боядисал бастуна си в бяло и той се превърнал изведнъж в символ, в пропуск и в удостоверение за слепите от цял свят.

Техническият прогрес днес е в огромна помощ на хората с ограничени физически възможности. Така например като алтернатива на брайловите книги се появяват книгите в аудио формат трз. А и белият бастун си намери замяна. Сега се появи ултразвуково устройство, което незрящият поставя на китката на ръката си и при приближаване на препятствие то уведомява притежателя си за това със звук и вибрация. Какво още са измислили изобретателите?

ОСЕЗАЕМИ ЖЕЛАНИЯ И СЕКСИ "ПЛЕЙБОЙ"

Известното списание "Плейбой" издава версия за незрящи от 1970 до 1985 г., напечатана на брайл. Освен това през 1995 г. то е пуснато още веднъж в ограничен тираж. В списанието не е имало нито една картинка, а основният акцент е бил върху текстовете.

След това щафетата поема издателят на порно-списанието "Hustler" Лари Флинт, но нито "Хъстлър", нито "Плейбой" са се досетили да направят тактилни картинки.

Този съществен недостатък с лихвите компенсира канадската фотографка, художничка и скулптор Лайза Мърфи. През пролетта на 2010 г. във Великобритания се появява на бял свят първият брой на списанието "Тактилни мисли" (Tactile Mind), което понякога се превежда като "Осезаемо желание". На всяка от страниците на твърде обемистото издание е разположено 3d-изображение с еротичен характер, изработено от ръцете на Лайза. Художничката признава, че за изработването на всяка микроскулптура са й нужни около 50 часа – та нали всяка от картинките е ръчна изработка. Лайза снима моделите, като ползва за това свои приятели. След това, използвайки метал, глина и картон, тя изработва макетите, а от тях пластмасовите страници. Всеки лист на списанието е направен от толкова тънка пластмаса, че, по думите на самите незрящи, те усещат изобразените сцени и размерите, усещат очертанията на човешките фигури. Затова и стойността на уникалното издание никак не е малка – 225 долара. В списанието има 17 илюстрации на женски и мъжки тела, а под всяка от тях има брайлови надписи. Всяка от страниците може да бъде извадена от списанието и да бъде разгледана с пръсти отделно.

Това, което изумява зрящите хора, е че в "Осезаемо желание" секс-моделите са твърде грозновати – нито една красавица. Някои от читателите на online форума на изданието правят предположение: "Може би те на нас ни изглеждат уродливи, а за слепите това са красиви хора?". Други пък се възмущават: "На мястото на слепите аз бих осъдил тази художничка за подигравка!" или "Горките слепи, на тях нарочно им пробутват такива изроди за опипване, за да им убият всякакво желание".

АВТОМОБИЛ БЪГИ МОЖЕ ДА СЕ КАРА "НА СЛЯПО"

През февруари 2011 г. първият бъги автомобил за незрящи премина сполучливо изпитанията на полигон във Флорида. За да демонстрира всичките възможности на творението си, разработчиците хвърляли на аутобана пред незрящия шофьор кашони от движещ се отпред камион. Нито един сблъсък чак до финала! И как колата съумява да управлява себе си, че и незрящия си шофьор?

Авторите на изобретението - специалисти от Техническият университет във Вирджиния, САЩ, са оборудвали бъгито с лазерни датчици – далекомери, които при движение определят разстоянието до всяко препятствие. Цялата информация за положението на пътя се предава на шофьора чрез особен интерфейс, разработен за незрящи.

Водачът си слага специални ръкавици, които го уведомяват за пътната обстановка чрез вибриране – например кога е необходимо да се завие. Ако пък на пътя има препятствие, в лицето на шофьора се издухва струя сгъстен въздух. Вибриращата жилетка пък ще му съобщи каква е скоростта на автомобила, а воланът ще му подсказва гласово в коя посока трябва да завие.

Между другото, оказва се, че за карането на кола са необходими не повече от 5 подсказки – бързо, бавно, надясно, наляво и стоп. При въртенето на волана специален механизъм издава звукови сигнали, по които шофьорът винаги се ориентира и знае под какъв ъгъл са обърнати колелата на автомобила. Колата ще се появи на пазара още в края на тази година.

АЙПАДЪТ ВЕЧЕ МОЖЕ ДА СЕ ПИПА ПРЕЗ ФОЛИО

През май 2012 г., още преди смъртта на Стив Джобс, компанията "Apple" заяви, че се подготвя за пускане на таблет Айпад за незрящи. Дори и наименованието му е измислено – Isense. Разликата му с обикновените Айпади ще е в това, че върху сензорния му дисплей ще се поставя специално светлочувствително фолио – протектор. Така над местата, където на дисплея излъчването е по-ярко, протекторът става по-изпъкнал. По този начин специалната технология улавя светлинните вълни от дисплея и ги преобразува в символи от брайловата азбука и пиктограми, разбираеми за незрящите. Всъщност сега, след смъртта на Джобс, още не е ясно ще бъде ли реализиран този проект.

С GPS-НАВИГАТОР НЯМА ДА СЕ ИЗГУБИМ

На корпуса на gps-навигатора за незрящи има клавиатура с брайлов шрифт, а така също към него се прилагат слушалки, микрофон и безжична интернет-връзка. Системата постоянно уведомява незрящия за неговото местоположение, по кой маршрут се движи, кои сгради се намират около него. Това става по следния начин. Незрящият произнася на микрофона координатите си в момента и мястото, където възнамерява да отиде. Системата отговаря: "Обърнете се на 15 градуса наляво и вървете 70 метра по тротоара". Ако през това време незрящият се отклони и слезе от тротоара, роботът му прави забележка. Чрез интернет той може да съобщи на близките си, ако примерно се е изгубил. Друг един навигатор – шведска разновидност на устройството Munivo, би могъл да бъде сериозен конкурент на кучетата-водачи. За ориентация в пространството устройството използва миниатюрен ехолотатор, който сканира околността и сътворява картина в електронен мозък. Вземайки предвид тези данни, компютърът създава оптималната за човека траектория на движение и бързо го предупреждава какви препятствия са налице - улични лампи или движещи се срещу него пешеходци. Следващата стъпка е информирането на ползвателя за това, което се случва около него. За целта джобното устройство Munivo е снабдено със специални силиконови панели. С помощта на 4 активни точки, комбиниращи се по различен начин, устройството ще може да отправя препоръки към слабовиждащите ползватели дали да завият, да продължат напред или да спрат.

"ЗРЯЩИТЕ" ОБУВКИ ЩЕ ВИ ОТВЕДАТ ДО ДОМА

Специални вибриращи обувки, позволяващи на незрящите да "виждат" с краката си, са измислени в Чехия. Принципът на работа на необикновените обувки е заимстван от прилепите, които, въпреки отвратителното си зрение, много рядко се сблъскват с препятствия. Само че вместо звукови вълни, изобретателите са решили да използват светлинни.

В подметките е вградено специално устройство, излъчващо инфрачервена светлина. Намирацията се в него датчик улавя светлинните вълни, отразяващи се от препятствията по пътя на незрящия.

Прихващайки отразената вълна, датчикът активира специален вибратор, който също е монтиран в подметките. Вибрирането предупреждава човека за намиращо се пред него препятствие и че той трябва да внимава.

Устройството работи с батерии, които е необходимо да се сменят ежедневно.

МОБИЛЕН ТЕЛЕФОН БЕЗ ДИСПЛЕЙ

Корейските дизайнери Ким Янгсен и Йом Юнсол са разработили разновидност на мобилен телефон за слабовиждащи, наречен Voim. При него напълно отсъства дисплеят, а вместо него има панел за генериране на съобщенията на брайлов шрифт във вид на изскачащи точки.

Моделът е снабден също така и с видеокамера, блутут-слушалки, технология за разпознаване на текст и синтез на реч. Достатъчно е незрящият да прекара камерата пред или над обекта и телефонът ще сканира и ще озвучи основните му характеристики: цвят, форма или наличие на текст.

Освен това телефонът може да се носи окачен на гърдите с насочена напред камера, така че данните за намиращите се отпред препятствия могат да постъпват непрекъснато.

ФОТОАПАРАТ БЕЗ ДИСПЛЕЙ

Първият в света цифров фотоапарат за незрящи, наречен Touch Sight, няма дисплей с течни кристали. Затова пък той е снабден с тактилен брайлов дисплей, който предава образа в релефно-точков вид. По време на изпитанията е станало ясно, че най-добре е фотоапаратът да се насочва, като се опре в челото.

КРЕДИТНА КАРТА ОЗВУЧАВА СПИСЪКА С ПОКУПКИ

Тази разновидност на кредитна карта, разработена от фирмата Kwon Ki Nam, работи по такъв начин, че разпознава и идентифицира потребителя по пръстовите отпечатъци. Пръстът е необходимо да се опре към онази част на кредитната карта, където обикновено нейният притежател поставя своя подпис. В иновацията е предвидено и наличие на интерактивен брайлов дисплей, както и на говорител за звуково възпроизвеждане на списъка на закупените стоки. В действителност - дали незрящите биха желали всичките закупени от тях придобивки да бъдат огласявани директно на касата на магазините!?

УМНИ ОЧИЛА

Учени от Оксфордския университет са разработили "умни" очила, снабдени с миниатюрни камерки, светлинни диоди и джобен компютър. Камерите фиксират образа, след което предават информацията на компютъра. Миниатюрното устройство обработва данните, след което изпраща сигнали на притежателя на очилата във вид на светлинни импулси. С помощта на тези сигнали незрящият може да разбере какъв е обектът, който се намира пред него.

Комплектът, заедно с очилата, съдържа и слушалки. Камерите прочитат информацията, която след обработка се предава през слушалките. Това помага да се различават номерата на автобусите или да се чете разписанието на влаковете.

Очилата обаче не могат да служат на напълно слепи хора. Те са предвидени за тези, които имат светоусещане. Очаква се устройството да се появи в магазините през 2014 г.

СЪДОВЕ

Корейците са изобрели комплект съдове "The See With Fingertips", който ще позволява на незрящите без чужда помощ да се ориентират за естеството на предлаганите ястия. Комплектът представлява кръгъл поднос, където се поставя чинията, която може да съдържа 5 различни ястия. Всеки сегмент е обозначен. Хората, знаещи брайл, могат, без да докосват храната, да се ориентират къде и какво се намира – гарнитура, сос или основното ястие.

Храната е поставена в своеобразни нишички с високи, закръглени ръбове, което позволява тя да бъде внимателно загребвана с лъжицата. Освен всичко останало дръжката на лъжицата позволява да се определи температурата на храната – в нея е вграден сензор.

В Китай пък е изобретена оризоварката Anple. Тя позволява на незрящия да си приготви обяда без чужда помощ. Устройството озвучава всичките избрани от човека опции – температура, количество вода и т.н.

СТАТИСТИКА

По данни на Световната здравна организация в света 180 000 000 човека са с увредено зрение, а 45 000 000 от тях са напълно слепи. Според прогнозите след 10 години тази цифра ще се увеличи до 75 000 000.

Преведе от руски:
Марина ПЕТКОВА

Източник:
<http://www.kp.ru>

